

ALV 5 JUNI 2019

Overzicht opvolging moties BALV 30 november 2018 (uitgezonderd stevige structurele afspraken II)

Voorstel aan de leden:

- Op basis van de onderstaande verantwoording van het bestuur over de uitvoering van de moties in te stemmen met afdoening van de moties.

1. Motie advies Raad Openbaar Bestuur II

Oproep motie

Voor de ALV 2019 afspraken te maken over opvolging van alle ROB aanbevelingen.

Tijdens de buitengewone ledenvergadering (BALV) van 30 november 2018 is de motie Advies Raad voor het openbaar bestuur (ROB) aangenomen. Het advies van de ROB is op 21 juni 2018 uitgekomen en in de ledenbrieven van 6 en 29 november 2018 is ingegaan op welke afspraken de VNG met het kabinet heeft gemaakt over deze adviezen. In de motie van 30 november 2018 draagt u het VNG bestuur op afspraken te maken over het op een transparante manier opvolgen van alle aanbevelingen die de ROB heeft gedaan:

- *“Het constructieve overleg met het kabinet over het opvolgen van de overige aanbevelingen van het ROB voort te zetten.*
- *met het kabinet voor de komende ALV op 5 juni 2019 afspraken te maken over het op een transparante manier opvolgen van alle aanbevelingen die het ROB heeft gedaan inclusief de eerste: dat compensatie wordt geboden om te voorkomen dat de tekorten uit het verleden doorwerken in de budgetten van 2018 en 2019 en er daarbij alert op te zijn dat deze compensatie niet tussentijds wordt afgeroomd;*
- *om de absolute blokkade rondom deel- of uitwerkingsakkoorden in het sociaal domein op te heffen, maar wel per akkoord met een financiële component (via de commissie financiën en de desbetreffende inhoudelijke commissie), een afweging te maken of het akkoord op basis van kennis over de financiële consequenties daarvan voor gemeenten gesloten kan worden.”*

In de toelichting door de indiener is benadrukt dat er op het moment van de BALV behoefte bestond aan transparantie van de afspraken die met het Rijk zijn gemaakt in relatie tot de aanbevelingen van het ROB welke opgevolgd dienen te worden. Het advies van de ROB kan samengevat worden in drie adviezen rondom 1) compensatie, 2) betere raming en transparantie en 3) samenwerking. Het bestuur heeft de motie omarmd om te komen tot een heldere opvolging van de adviezen van de ROB. Dit vanuit de ambitie om dit moeizame dossier, dat al loopt vanaf 2016 en waar al een tijd geen beweging in zat, tot een goed einde te brengen. Hieronder gaan we in op hoe we vervolg hebben gegeven aan de motie.

Wat is er gedaan

In de periode na de BALV heeft er veelvuldig bestuurlijk en ambtelijk contact plaatsgevonden. Met de indieners van de motie, de commissie Participatie, Schuldhulpverlening en Integratie (PSI) en

het VNG-bestuur is gesproken over de duiding van de motie, het onderhandelingsresultaat en inzicht in de afspraken voor de toekomst. De gevoerde gesprekken waren in lijn met de ROB-adviezen gericht op de compensatie (advies 1), betere raming en transparantie (advies 2) en de samenwerking (advies 3). In het bestuurlijk overleg met SZW is de duiding van het onderhandelingsresultaat gedeeld en is de voortgang van de toegezegde afspraken m.b.t. advies 2 en 3 besproken.

Wat is er bereikt

Advies 1: Compensatie

De inzet van gemeenten is telkens geweest een directe compensatie middels een extra bijdrage aan de vangnetregeling. Dat zou een heldere doorvertaling zijn geweest van het ROB-advies én een transparant eindpunt van een jarenlange discussie. Wij hebben deze inzet niet weten te realiseren en dat is een teleurstellend resultaat. Wij lichten dit hieronder verder toe en gaan ook in op wat we wél hebben weten te realiseren.

In de gesprekken met de staatssecretaris bleek duidelijk dat er geen (politieke) ruimte was en is om tekorten uit het verleden eenmalig te compenseren in de vorm van een gedeeltelijke aanvulling van de vangnetaanspraken. Wij hebben hier geen beweging in weten te krijgen.

Daarom is onze inzet erop gericht geweest zo snel mogelijk de oorzaken voor de ontstane tekorten weg te nemen. Dit is gelukt door de verhoogde instroom van statushouders in de raming van BUIG op te nemen voor 2018 en 2019, waardoor de kosten voor deze groep al in het uitvoeringsjaar aan gemeenten worden vergoed.¹

Daardoor kunnen de tekorten als gevolg van een hogere instroom van statushouders zoals die zich in 2016 en 2017 manifesteerden, niet opnieuw ontstaan in 2018 en 2019. Het meenemen van de kosten voor bijstand aan vergunninghouders in het jaar van instroom was en is voor de VNG belangrijk. Ook de afspraken met betrekking tot de andere twee adviespunten die hierna worden toegelicht, zijn van belang voor het vertrouwen in de juistheid van de raming van het macrobudget.

Advies 2: Betere raming & transparantie

Met SZW is afgesproken dat gemeenten in een vroeg stadium betrokken worden bij beleidswijzigingen met een financieel effect op de bijstand. Op deze manier is er volledige transparantie ten aanzien van de raming van beleidseffecten. Ook is afgesproken dat het CPB een rol krijgt bij de raming van beleidseffecten. De VNG wordt voor publicatie van het macrobudget gekend in de berekening zodat de VNG het budget en de berekeningen kan controleren.

Hiermee krijgen gemeenten meer inzicht in en invloed op de raming van het macrobudget van de bijstandverlening. We verwachten hierdoor dat de raming van het budget de werkelijkheid beter zal benaderen. SZW heeft deze afspraak bevestigd. Inmiddels zijn de eerste gesprekken geweest en wordt de VNG betrokken.

Advies 3: Samenwerking

De verwachting is dat er in de toekomst minder afwijkingen zullen optreden omdat gewerkt zal worden met betere ramingen. Mocht de realisatie toch flink afwijken van de raming dan wijst dat op een tekortschietend macrobudget. Bij een significant verschil ² tussen budget en realisatie vindt een analyse van de afwijking plaats door SZW, VNG en CPB. De analyse vormt dan de basis voor een gesprek tussen VNG en SZW, gericht op het dichten van de geconstateerde tekorten. Ook deze afspraak is bevestigd. SZW publiceert de uitwerking van advies II en III binnenkort zodat de afspraak ook formeel vaststaat.

¹ Voorjaarsnota 2018, p. 7 en Begroting ministerie van SZW 2019, p. 53

² meer dan 3% of wanneer de meerjarige context hier aanleiding toe geeft

Wat we nu gaan doen

Deze brief is bedoeld om duidelijkheid te geven over de met het Rijk gemaakte afspraken over de gevolgen van de tekorten op BUIG van de afgelopen jaren. Nu is het van belang dat de gemaakte afspraken er daadwerkelijk toe leiden dat de raming van BUIG in de pas loopt met alle relevante maatschappelijke ontwikkelingen die van invloed zijn op het bijstandsvolume. We zullen de gemaakte afspraken daarom goed monitoren en de commissies Financiën en PSI regelmatig – in ieder geval in het najaar - informeren over de ontwikkelingen. Als beleidswijzigingen van het rijk leiden tot aanpassing van het bijstandsbudget zullen wij hen informeren of de afgesproken werkwijze is gevolgd. Wanneer vanuit monitoring en analyses blijkt dat maatschappelijke ontwikkelingen abusievelijk niet zijn meegenomen in de ramingssystematiek zal door VNG bij SZW om correctie worden verzocht.

Naast het effectueren van de gemaakte afspraken blijft VNG het gesprek over de sociale zekerheid met het Rijk voeren. Het is uiteraard van belang dat het BUIG budget ook de komende jaren toereikend zal zijn voor de opgave waar gemeenten voor staan. Hetzelfde kan gezegd worden over de budgetten om mensen naar werk en participatie te begeleiden. Daar is immers de zorg dat het beperkte re-integratiebudget dat er nu is, ertoe leidt dat de ambitie om iedereen zo veel mogelijk deel te laten nemen aan de samenleving maar deels kan worden waargemaakt. Gelet op de economische omstandigheden van dit moment, voelt dat als een gemiste kans.

Voor gemeenten staat de maatschappelijke opgave voorop. Daarvoor is het cruciaal dat budgetten toereikend zijn en blijven, of het nu gaat om uitkeringen of re-integratie. Hiervoor blijven we ons ook de komende tijd hard maken.

Uitvoering motie:

De hierboven benoemde afspraken zijn in dit dossier het hoogst haalbare gebleken. Wij stellen daarom voor om de motie als afgedaan te beschouwen.

Verantwoordelijke VNG commissie:

Commissie Participatie, Schuldhulpverlening en Integratie
Commissie Financiën

Motie 2 toekomstbestendig zorgsysteem

Oproep motie

- Aandacht te vragen voor bredere perspectief van de totale zorgkosten
- In gesprek te gaan met de betreffende bewindspersonen
- Met het kabinet de afhankelijkheden, sturingsmogelijkheden en schakels in beeld te brengen en te benutten.
- Onderzoeken hoe het sociaal domein een hefboom kan zijn voor 'de juiste zorg op de juiste plek'

Uitvoering motie:

Er zijn gesprekken gestart over "de juiste zorg op de juiste plek" met het departement en vele andere partijen - waaronder de zorgverzekeraars als andere financier van zorg en aanbieders. Dit gebeurt langs de lijnen van de akkoorden en programma's waar de beweging van JZOJP de basis voor is.

In de gesprekken over het Hoofdlijnenakkoord-GGZ en GGZ-claim is ook een afspraak opgenomen over 'Monitoring'. Voor alle maatschappelijk partners gezamenlijk ligt er een grote veranderopgave om JZOJP in de praktijk te brengen in het ggz domein. De integrale ondersteuning en zorg vanuit de sector GGZ bevindt zich op alle schakelpunten over domeinen heen (Zvw, Wlz en sociaal domein). Daarmee kan de GGZ de belofte van JZOJP ook heel concreet maken. Panelen schuiven. In kwaliteit, toegankelijkheid en betaalbaarheid is er zo te verbeteren. De richtingen zijn duidelijk: meer integraal en dichtbij, en daarmee ook meer vanuit het sociaal domein. Tegelijk zal de vorm en impact ook regionaal verschillen. Het goed kunnen monitoren wat er gebeurt, inzicht krijgen in zowel de populatie en de verandering daarin als de effecten van stappen die we zetten. Zo kunnen we op de langere termijn samen (betere) stappen zetten en JOPZP ook in het ggz-domein realiseren. Maar concreet kunnen VNG en Rijk dit pas afspreken als de VNG het HLA-GGZ kan tekenen (afhankelijk van de gesprekken over de GGZ-claim).

Verder is er over dit onderwerp een gesprek geweest tussen de delegatieleden van de VNG en de drie bewindspersonen van VWS. Er is afgesproken om een aantal regionale bestuurlijke overleggen te organiseren waarbij gesproken zal worden over JZOJP en de sturingsmogelijkheden van de gemeenten in het sociaal domein. Daarnaast is de VNG begonnen aan een nieuwe visievorming voor de (middel)lange termijn waarbij deze onderwerpen ook worden meegenomen. De bestuurlijke borging van dit traject ligt bij de commissie ZJO.

Gezien de bovenstaande acties en borging in de commissie ZJO stellen wij voor om deze motie als afgedaan te beschouwen. Uiteraard loopt het hierboven beschreven proces door.

Verantwoordelijke VNG commissies:

Commissie Zorg, Jeugd en Onderwijs

Motie 3 Landelijke gemeentelobby tegen plastic

Oproep motie

De motie roept het VNG-bestuur op om:

- Vooruitlopend en aanvullend op de regelgeving vanuit Europa, namens alle Nederlandse gemeenten een landelijke lobby te starten richting ministerie, richting de politiek en richting de verpakkingindustrie tegen het gebruik van plastic als verpakkingsmateriaal en wegwerpartikel (single use plastic).
- De ontwikkeling en het gebruik van alternatieven te stimuleren, waarbij de focus ligt op het voorkomen dat plastic in onze leefomgeving komt.

Uitvoering motie: concrete acties en voornemens VNG

Voor (plastic) verpakkingen die op de markt komen of worden geïmporteerd geldt producentenverantwoordelijkheid. Dit is in Nederland ingevuld via de Raamovereenkomst Verpakkingen 2013-2022, waarvoor momenteel door de drie partijen (Ministerie van I&W, verpakkende bedrijfsleven en VNG) aan aanvullende, scherpere, afspraken wordt gewerkt. Onderdeel van deze aanvullende afspraken is de verduurzaming van verpakkingen aan de voorkant van de zogenoemde 'kunststofketen' en de aanpak van zwerfafval. De VNG zet zich in om harde(re) afspraken te maken over onder meer de recyclebaarheid van verpakkingen en het gebruik van alternatieven. De motie wordt in dit kader gezien als ondersteunend aan de onderhandelingsinzet voor aanpassing van de overeenkomst, gericht op het sluiten van de kunststof/plastic keten.

Op Europees niveau is regelgeving in voorbereiding die gericht is op het beperken van kunststof producten voor eenmalig gebruik. De VNG zal de Nederlandse implementatie van deze regelgeving nauwlettend volgen en zich inzetten om het gebruik van alternatieve materiaalsoorten, voor zover mogelijk, te stimuleren.

Uitvoering motie: in hoeverre is aan de strekking van de motie tegemoetgekomen?

De motie wordt voornamelijk uitgevoerd naar de geest van de motie, waarbij de inzet van de VNG binnen het dossier ook op de langere termijn gericht zal zijn op het tegengaan van verspilling, beperken van milieuschade en stimulering van alternatieve materialen. Het bestuur stelt de ledenvergadering voor om de motie als afgedaan te beschouwen

Verantwoordelijke VNG commissie:

Economie, Klimaat, Energie en Milieu